

5. juni 2023

GRUNDLOVSTALE
Gerlev Idrætshøjskole

Tænk!

Så er vi her! Det er grundlovsdag.

Forude venter en lang, varm, dansk sommer, lovmaskineriet holder pause, og vi får tid til hinanden; ja, selv Slagelse Kommunes betrængte økonomi bliver for en kort stund trængt i baggrunden.

I en grundlovstale forventes man selvfølgelig at hylde grundloven, og det er der al mulig grund til.

Men jeg vil godt dvæle lidt ved, hvad grundloven har gjort ved os som danskere i et lidt dybere perspektiv.

For grundloven har ikke alene givet os nogle grundlæggende frihedsrettigheder. Grundloven har gennem tiden formet os – formet os som land og som befolkning.

Vi har i den grad vidst at tage frihedsrettighederne til os – og bruge dem. Med dem – frihedsrettighederne – har vi skabt det samfund – præget af tillid og gensidig respekt – som vi hylder.

Ja, det siges endda om Danmark, at når to mennesker møder hinanden, så danner de en forening og udgiver et medlemsblad!

Selv i andre demokratiske lande, som vi plejer at sammenligne os med, er det ikke nogen given sag, at politiske partier – ovenikøbet på tværs af den politiske midte – kan mødes, som vi gør i dag.

Efter aftale.

Med et fælles formål.

Og med et oprigtigt ønske om at mødes, lytte til hinanden og finde glæde i hinandens selskab.

Det er dét, grundloven har gjort ved os: Formet os. Åbnet os for hinanden.

Dette mål af gensidig respekt er betegnende for hele vores samfund:

At vi lytter. Bøjer af. Bliver enige. Sluger en kamel.

Vores samarbejde i byrådet siden sidste kommunalvalg er et fantastisk billede på, hvad vi formår med demokratiet. Ikke mindst da vi har stået over for den mest utaknemmelige – jeg vil rent ud sagt sige ubehagelige – opgave at skulle spare, trække fra og skære ned – og på vores vej mødt frustrerede og skuffede borgere.

Alle har vi måttet se væk fra vores respektive visioner for Slagelse Kommune og koncentreret os om at være kasse mestre.

Vi kan se lyset for enden af tunnelen nu. Og forhåbentlig venter bedre tider, hvor der bliver plads til at realisere nogle af de ønsker og drømme, vi alle sammen har for vores kommune, hvad enten det gælder landdistrikter, idræts- og kulturliv, hele det sociale område eller noget helt fjerde.

At vi kan lytte, bøje af og sluge kameler gælder jo ikke alene os i de politiske partier.

Jeg vil vove den påstand, at den danske arbejdsmarkedsmodel kun er blevet til, fordi vi evner at tale sammen og erkende hinandens behov.

I det tidlige forår indgik arbejdsmarkedets parter nye overenskomster. Frygten for en storkonflikt viste sig ubegrundet. Parterne fandt hinanden – ja, de smilede endda og gav hinanden hånden til sidst.

Imellem disse – jeg vil kalde dem ”højtider” – oplever vi et tæt, fagligt samarbejde mellem arbejdsgivere og lønmodtagere til gavn for brancherne, virksomhederne og deres medarbejdere; ja, vi har tilmed trepartsforhandlinger, hvor regeringen og arbejdsmarkedets parter får løst konkrete problemer – hvad enten det gælder lærepladser eller coronakompensation. Det kan kun ske, fordi vi møder hinanden med åbenhed.

Måske bortset fra de nordiske lande ser jeg ikke andre steder nogen tradition for en sådan dialog.

Så glade er vi for vores demokrati og styreform – og de menneskerettigheder, der er kommet til siden – at vi har svært ved at tro, at nogen ikke vil have det ligesom os. Og først og fremmest har vi svært ved at tro, at nogen ligefrem kan være imod det, og at de vil tage det fra os.

Men det er dét, vi nu har oplevet gennem mere end et år.

Taktikken er at splitte os med metoder som fake news, historieforfalskning, manipulation og ligefrem åben krig. Hvis vi har været gode til at forvalte vores demokrati igennem de seneste godt 170 år, så har vi lige nu den udfordring, at vi skal blive endnu skarpere til det.

Det er sindssygt vigtigt, at vi lærer at skelne sandt fra falsk, at vi uddanner vores børn til at være kritiske over for, hvad de ser og læser, og at vi kan blive ved med at nære den tillid til medierne, som vi trods alt kan.

I unge, der lige nu er elever her på skolen – I må love mig ikke at gøre samme fejl, som jeg tror, min egen generation har gjort sig skyldig i: At tage vores demokrati og vores samfundsform for givet – som noget, der passer sig selv uden at blive plejet og vedligeholdt.

Et stærkt forsvar baseret på et bredt politisk flertal er vigtigt, og jeg er kisteglad for, at dét er der allerede enighed om. Men det er ikke vigtigere end vores egen evne til at passe på os selv og det samfund, vi holder af.

Derfor smerter det mig, når jeg indimellem oplever fænomener herhjemme, hvor nogen sætter sig ud over demokrati og parlamentarisme. Jeg stemmer af gode grunde ikke socialdemokratisk, men det har simpelthen gjort ondt, når jeg har oplevet en socialdemokratisk statsminister blive mødt med rådne tomater i Fælledparken.

Eller udenomsparlamentariske ballademagere, der føler, at de ikke er en del af samfundet og i stedet bruger trusler om vold og selvtægt til at nå deres mål. Det uvæsen bliver endnu vigtigere at bekæmpe.

Nå! Det er jo en festdag, og vi må godt slippe bekymringerne et øjeblik. Derfor vil jeg bare glæde mig over, at det har været muligt at samles i dag på kryds og tværs – og i den grad at udleve demokratiet.

En god tale må gerne rumme et berømt citat. Jeg er tyet til en af Frankrigs største forfattere og en af oplysningstidens mest indflydelsesrige skikkelser – ja, han er tilmed blevet kaldt for uindskrænket åndsfyrste over Europa.

Det blev i hans 84 år lange liv til skuespil, historiske studier og et hav af filosofiske skrifter.

Det har ikke været muligt at opspore, i hvilken sammenhæng **François de Voltaire** formulerede dette citat, men det rummer essensen af alt det, vi tror på, og som er demokratiets inderste væsen. Nemlig de berømte ord:

Jeg kan være uenig i Deres standpunkt, men jeg vil til døden forsvare Deres ret til at indtage det.

Tak for ordet og god grundlovsdag!